

Naš selektivni spomin

V enem svojih zadnjih intervjujev je veliki italijanski pisatelj in semiolog Umberto Eco izrekel nekaj zelo intenzivnih, a tudi pomirjajočih besed o spominu: "Mi smo naš spomin/ *Noi siamo la nostra memoria*". Kot posamezniki obstajamo le v okviru naše sposobnosti spominjanja. Z inteligentnim humorjem, značilnim za njegovo intelektualno kariero, nas Eco opozarja, da tudi peklen ne bi obstajal, če ne bi obstajal spomin: prav spomin na naša slaba dejanja, ki nam sledijo v življenju, ustvarja zavest o tem, zakaj se nahajamo v peklu.

Eco nadaljuje, da je spomin, ne glede na to, ali govorimo o našem osebnem ali o nekem splošnem kolektivnem spominu, *selektiven*. Po navadi izločimo vse tisto, kar je dolgočasno, kar nam ne daje smisla. Nasprotno pa se spominjamo tistega, kar resnično potrebujemo, oziroma tistega, kar nam daje veselje, zadovoljstvo, ali bolj splošno, kar nas označi. Ker se je italijanski intelektualec odlikoval po dejstvu, da se je kljub svoji izjemni erudiciji uspel izražati na zelo dostopen in zabaven način, moramo navesti tudi metaforo, s katero je pričaral idejo selektivnega procesa. Eco pravi, da je naše spominjanje podobno akciji reacionarjev oziroma revolucionarnih skupin: ekstremistične skupine si prisvajajo tisti spomin, ki jim ustreza. Tudi mi tako ravnamo z našim spominom: selekcioniramo, obdržimo (včasih tudi na drastičen način) samo tisto, kar *nam* ustreza.

Če si prisvojimo Ecove teze, lahko trdimo, da arhitektura ni nič drugega kot akumulacija in manifestacija spomina, osebnega ali kolektivnega. Vidimo, povezujemo, brišemo, ustvarjamo, gradimo samo tisto, kar znamo: naše akcije so produkt naše kulture, ki sloni prav na naši sposobnosti memoriranja. In ker je naš spominski sklad sam po sebi produkt selekcije, je prav selekcija tisti proces, preko katerega arhitektura – v našem primeru »obnova«, »konzervacija« – ustvarja svoje oblike, svoj smisel.

Težko je klasificirati projekte Maruše Zorec in njenih sodelavcev v biroju Arrea kot projekte »obnove« ali »konzervacije«. Zanje je mogoče bolj primeren izraz »prestrukturiranje«, kajti projekti Plečnikove hiše, grajske pristave v Ormožu ali Vetrinjskega dvorca v Mariboru so projekti, v katerih se spomin na staro arhitekturo reducira na ključna načela, na temeljne ideje, slike, materiale, prostore. Na zgodovinsko materijo se sprošča nek drastičen (če se spet navežemo na Eca, skoraj »revolucionarni«) proces brisanja detajlov zgodovinske akumulacije. Obdržano je tisto, kar je ključno za naš spomin na preteklost, kar nam prostorsko in materialno govori o starem subjektu, kar nam daje vizualno zadovoljstvo: vse to je vključeno v novi projekt, ki je v skladu z današnjimi tehničnimi in funkcionalnimi potrebami, današnjim estetskim konom, načinom približevanja in primerjanja z zgodovinsko arhitekturo. Skratka, govorimo o ponovnem strukturiranju zgodovine, ki dobiva svoj novi smisel le v kontaktu, v sožitju z novo intervencijo, skozi selektivni in projektni proces.

Na takšen postopek lahko gledamo kot na možen model pri »obnovah«. Veliko jih je bilo v zgodovini arhitekture (Pikionis, Scarpa ...), toda takšna metodologija je riskantna, in se zelo težko direktno prenaša s projekta na projekt, od arhitekta do arhitekta. Zelo je odvisna od kulture, od senzibilnosti in, zakaj ne, od poguma tistega, ki jo izvaja. Kajti, kot nas učijo zgodovinarji, je največji problem vsakega humanista vedno ležal prav v *izboru*, v selekciji in ne v retoriki etabliranih dejstev.

Luka Skansi

MI SMO NAŠ SPOMIN

7.3.2016-14.4.2016

postavitev razstave:

Maruša Zorec, Matjaž Bolčina

grafično oblikovanje:

Matjaž Bolčina

fotografije:

Miran Kambič, Tadej Bolta, arhiv Arrea

makete in obdelava fotografij:

Tadej Bolta

Podporniki:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Sponzor:

KUBUS

galerija
DESSA
Židovska steza 4, SI-1000 Ljubljana

MI SMO NAŠ SPOMIN

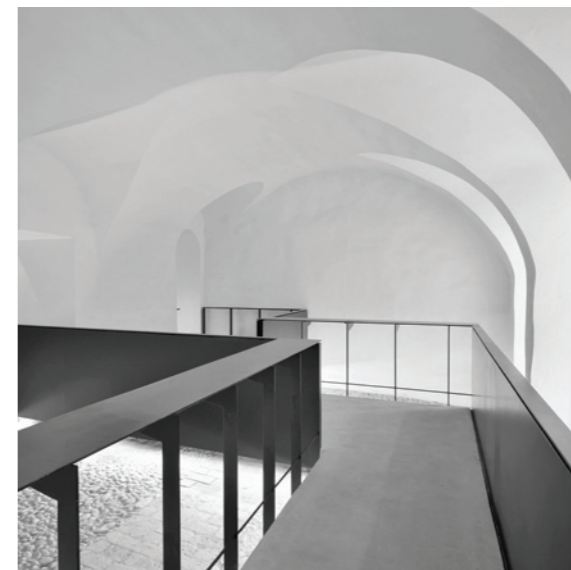
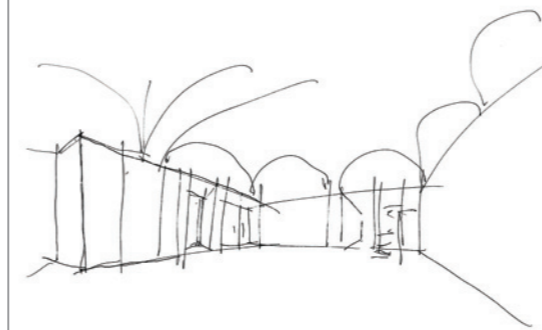
arhitektura Maruše Zorec in biroja Arrea

PLEČNIKOVA HIŠA, Ljubljana, 2015

GRAJSKA PRISTAVA, Ormož, 2010

VETRINJSKI DVOREC, Maribor, 2009

